

Uredništvo in uprava:
Gorica, Riva Piazzutta št. 18
Poštno ček. račun: št. 9-12410

KATOLIŠKI GLAS

Cena: Posamezna št. L 15
Naročnina: Mesečna L 65
Za inozemstvo: Mesečno L 100

Leto II. - Štev. 1

Gorica - 4. januarja 1950 - Trst

Izhaja vsako sredo

Kdo nosi krivdo?

Marsikdo se je morda začudil, kako zelo sta si podobna zadnji napad predsednika Trumana proti napadalcem za železno zaveso in rohenje proti tako imenovanim kapitalističnim vojnim hujskačem, ki so ga uprizorili v Moskvi ob priliki Stalinovega rojstnega dne. Iz Washingtona in Moskve je bilo slišati veliko hvale, kako si Vzhod in Zahod želita ohraniti mir. Obe prestolnici sta silno zaskrbljeni, da se ne bi zgodilo kaj takega, kar bi utegnilo skaliti sedanjí mir in obe zadržujeta na ves glas, da prihaja nevarnost za mir samo od nasprotne strani. Tujec, ki ne bi poznal razmer na naši stari, razbičani zemeljski obli, bi si prav gotovo hitro mislil, da državni enega in drugega tabora vlečejo ubogo ljudstvo krepko za nos.

Poglejmo najprej, kaj je v svojem govoru dejal predsednik Truman. Truman je najprej poudaril, da ne bi nikdar več prišlo do nove vojne, če bi res razgibali svetovno javno mnenje. Nato pa je nadaljeval: »Tega pa mi ne moremo storiti sami, kajti svet je globoko razdeljen med svobodne in suženjske narode. Zaman je vsak poziv k bratstvu takim ljudem, ki živijo v stalnem strahu pred koncentracijskimi taborišči. Dokler se suženjski narodi ne dvignejo iz teme, ne morejo videti roke, ki jim jo ponujamo v prijateljstvo. Dokler so ti zaslepljeni ljudje pripravljani odgovoriti naši prijateljski roki s svojo roko v železni rokavici,

nam ne preostaja nič drugega, kot da smo vedno pripravljeni na samoobrambo. Zelo cenimo mir in prijateljstvo, a prva nam je na svetu svoboda.«

To je povedal v svojem govoru predsednik Truman. Za železno zaveso pa je podobno izjavo priobčila moskovska »Pravda«. Članek, ki ga je napisal Georgij Malenkov, je posvečen Stalinovemu rojstnemu dnevu. V njem izjavlja pisec, da se bo sovjetsko ljudstvo uprlo vsaki vojaški pustolovščini in bo za vsako ceno ohranilo mir. Takole piše: »Tovariš Stalin je že večkrat izjavil z vso odločnostjo, da Sovjetska zveza priznava in upošteva neovrgljivo dejstvo, da je možno za daljšo dobo sožitje med dvema sistemoma — med socializmom in kapitalizmom — ter odločno podpira miroljubne odnošaje z vsemi onimi državami, ki žele prijateljsko sodelovanje.«

»Države — piše Malenkov — ki ne sprejmejo sovjetske metode za mir, skušajo prikriti kriminalne ukrepe in priprave na novo vojno z blatenjem poštene miroljubne politike, ki jo izvajajo komunisti.«

Če bi ti dve izjavi iz Washingtona in Moskve kdo popolnoma nepristransko sodil, bi vsekakor zmogla ameriška vlada. Nastane vprašanje, kakšna je razlika med metodami komunistov in zagovornikov svobodenega sveta. Zdi se, da ne gre tu le za vprašanje odkritosti, kajti nedvomno si Kremelj odkritosrečno

želi mir, če bi mogel komunizem prodrati po vsem svetu brez vojne. Prav tako je gotovo, do predsednik Truman misli odkritosrečno, ko si prizadeva za ohranitev miru in za razširjenje demokracije in svobode. Z drugimi besedami povedano: oba imata za svoj glavni cilj ohranitev svojega načina življenja in ga bolj cenita kot mir. Če si hočeta izogniti vojni, tedaj mora končno priti do tega, da bo en sistem pustil prosto pot drugemu. Posledica vsega tega pa je, da skuša vsak sistem doseči to, da bi njegov način življenja prevladal v nasprotnem delu sveta. Prav tu pa je bistvena razlika med Vzhodom in Zahodom. Zahod želi, da se ljudje v tej borbi prostovoljno odločijo za en ali drug način življenja. Zahod noče vsiliti nobeni državi svobode. Prav tako pa noče držati ljudi v temi, da bi jim s tem onemogočil, da bi se odločili za drugačen način življenja. Zahodni svet noče širiti evangelija svobode z diktaturo in terorjem. Z drugimi besedami, Zahod je prepričan, da je možno poravnati vse spore s svobodnim razpravljanjem in popuščanjem. Napadalen, če se tako izrazimo, je zahodni svet lahko samo na ideološkem področju, medtem ko se vzhodna napadalnost prične na ideološkem področju, njej pa hitro sledita zatiranje in teror ter nasilje in diktatura, ki izvirata iz prave narave komunističnega sistema in njegovo širjenje nujno vodi k nasilju, revoluciji in vojni.

napredku spet pogumni.

Zlasti želim obrniti vašo pozornost na to, kaj so storile Združene države za ustanovitev nove vlade v zahodni Nemčiji — je nato izjavil novinarjem. To dejstvo daje nove upe nemškemu narodu in prinaša stalnost v zahodno Evropo.

Združenim državam je tudi veliko zadoščenje rešitev starega spora med Holanci in Indonezijci. S končno doseženim mirom lahko indonezijski narod izvrši svojo nadvse važno nalogo, ki obstoja v zgraditvi nove trdnjave svobode na Daljnem Vzhodu.

Nato je Connally podrobno navajal, kako so podpore ECA odločilno vplivale na povečanje evropske proizvodnje, ki je zdaj večja kot pred vojno. Dostavil pa je, da imajo evropske države še mnogo dela za osvoboditev trgovskih izmenjav in za ustvaritev obširnega trgovskega tržišča, na katerem bo svobodna konkurenca in trgovina osvobodjena vseh zaprek. Mogoče bodo morali nekoliko Američani znižati svoje izdatke za tujino — vendar ne v toliki meri, da bi bile ogrožene do sedaj dosežene velike koristi.

Priznanje komunistične Kitajske zavisi v bistvu od stališča komunistične vlade do Združenih držav. Tozadevna odločitev zavisi na vsak način od sporočila posebne ameriške komisije za zadeve Daljnega Vzhoda, kateri načeljuje veleposlanik Philip Jessup.

Po mnenju Connallyja bi bilo umestno, da bi Združene države obnovile diplomatske stike s Španijo. Connally je izjavil, da sicer nikakor ne simpatizira s sistemom Francove vlade, da pa meni, da bi lahko bila prisotnost ameriškega veleposlanika v Madridu zelo koristna.

Tretje svetovne vojne ne bo

Znani angleški zgodovinar Toynbee napoveduje, da se »hladna vojna« med Zahodom in Sovjetsko zvezo ne more spremeniti v prihodnjih 50 letih v »toplo«. Toynbee izjavlja, da lahko pride do oboroženega spopada med Sovjetsko zvezo in silami atlantske pogodbe šele leta 2000.

Trgovska pogodba med Veliko Britanijo in Jugoslavijo

List »Times« razpravlja v nekem članku o novem trgovskem sporazumu med Veliko Britanijo in Jugoslavijo ter pravi med drugim:

»Za jugoslovansko ljudstvo pomeni ta sporazum zagotoviloboljšanja gospodarskega položaja, o katerem danes vsi priznavajo, da je težak. Jugoslavlani, ki niso dvomili o svoji zmoglosti, da se bodo uprli sovjetskemu pritisku, so si zdaj zaslužili nekoliko priznanja za pogum, ki so ga dokazali. Prav gotovo ne bodo naredili napake, da bi smatrali bitko že za dobljeno, ker vedo, da Sovjeti niso nič manj trdovratni in potrpežljivi kot oni sami. Jugoslavija je dokazala, da ne kloni pred grožnjami, zdaj pa mora dokazati, da se zna

upreti tudi dolgotrajnemu in stalnemu pritisku. Trenutno ni več nobenega dvoma, da je njena neodvisnost v interesu zahodnih velesil. V Jugoslaviji pa ne vlada demokratičen režim in dokler bo njena politika sledila sedanjemu toku se in se tudi ne bo mnogo razlikovala od sosednjih držav za železno zaveso.

V kolikor zadeva strateški položaj, pa zavzema Jugoslavija zelo važno mesto in njena neodvisnost je zlasti važna toliko za Italijo, kolikor za Grčijo in Avstrijo. Z odporom proti sovjetskemu imperializmu se Jugoslavija bori za zahodno stvar. Obstoja pa še drug razlog, ki je morda še bolj važen, ki govori v prilog podpiranja Jugoslavije. Z ozirom na dejstvo, da zamisel, da bodo vse države vzhodne in balkanske Evrope po vojni postale demokratično-parlamentarne, ni bila drugega kot sen, bi zahodne velesile naredile napako, če bi napadale vsak drug političen sistem. Dajati morajo sicer prednost liberalni demokraciji in jo podpirati povsod, kjer obstoja, po drugi strani pa morajo biti tudi pripravljene, da bodo strpne in da bodo sodelovale z drugimi vladami, če in dokler se bodo te izkazale za prijateljske. Kar odbija in v čemur tiči nevarnost, je zveza med komunizmom in sovjetskim imperializmom, ki ogroža varnost in obstoj demokratičnih držav.«

Angleško-jugoslovansko trgovinsko pogodbo so podpisali 26. dec. v Beogradu. Vrednost blaga, ki bo izmenjeno v prihodnjih petih letih, je določena na vsaki strani na 100 milijonov funtov. Poleg tega dobi Jugoslavija še dolgoročno posojilo v znesku 8 milijonov funtov.

Združene države Indonezije

V zadnjih dneh decembra se je v Aziji rodila nova država: Združene države Indonezije. Te dežele, ki štejejo okrog 75 milijonov prebivalcev, so bile nad 300 let holandska kolonija. Po dolgih, težkih in tudi krvavih bojih je Holandija lansko leto pristala na popolno osamosvojitve teh dežel. Sedaj je bila ta ločitev tudi formalno izvedena. Dne 27. dec. so Holanci predali vso oblast zastopnikom nove indonezijske republike. Slovesnemu proglasu indonezijske suverenosti je prisostvoval britanski visoki komisar za jugovzhodno Azijo, ki je zastopal angleškega kralja Jurija.

Poziv grške kraljice za vrnitev 28.000 grških otrok

Grška kraljica Friderika je izdala poziv na vest sveta, da pomaga k vrnitvi 28.000 otrok, ki jih zdaj zadržujejo v raznih državah vzhodne Evrope. V svojem pozivu izjavlja kraljica »v imenu cele Grčije in posebno v imenu mater in prizadetih rodbin« in prosi civilizirane narode da molijo za teh 28.000 odvedenih otrok. Atenski nadškof je poslal brzojavke papežu, canteburyskemu nadškofu in drugim cerkvenim osebnostim, da pomagajo k vrnitvi otrok.

Razgled po svetu

Politično življenje zopet v razmahu

Prve dni v tednu pred božičnimi prazniki sta poslanska zbornica in senat prenehala s sejami in odšla na kratke počitnice. Tudi predsednik vlade De Gasperi je za par dni zapustil Rim in se umaknil na jug v Amalfi. Ko je potoval skozi Rim v Colombo na Ceylonu angleški zunanji minister Bevin, je vladalo v Rimu popolno politično zatišje in ni bilo nikakega uradnega sprejema in sestanka. Mogoče se je zgodilo to tudi zaradi precej hladnih odnosov, ki so trenutno med Italijo in Anglijo.

Z novoletnim dnem se je pa politično življenje zopet razmahnilo. Dne 1. in 2. januarja je državni predsednik sprejemal novoletna voščila. Predsedniku Republike so se prvi dan poklonili predsedniki zbornice in senata, predsednik vlade z vsemi ministri in vsi vrhovi civilnih in vojaških oblasti, drugi dan so mu voščili pa vsi v Rimu akreditirani pisanem ceremonielu in redu. V turek 3. t. m. je imel ministrski svet prvo sejo v novem letu.

Glavna naloga, ki čaka ministrskega predsednika v prvi polovici januarja, je sestava nove vlade, ki naj z uspešnim delom po določenem načrtu okrepi in zasedi državno gospodarstvo.

Jugoslovanska zvezna skupščina

Jugoslovanska zvezna skupščina je imela 26. in 27. dec. svoje osmo zasedanje, na katerem so poročali razni ministri o zunanjih zadevah, o obrambi, o notranjem položaju in o gospodarskih vprašanjih. Govorili so vsi vodilni ljudje naše nesrečne komunistične sosedice od Kardelja mimo Kidriča, Leskoška, Cubrioviča do Rankoviča in želi za svoja izvajanja in delo vse priznanje, na kar je bil soglasno sprejet tudi državni proračun za l. 1950. Najvažnejši je bil govor zunanjega ministra Kardelja, ki je med drugim izjavil, da so se odnošaji Jugoslavije z Združenimi državami, Veliko Britanijo in Francijo v zadnjem času izboljšali. Dostavil pa je, da to dejstvo ne bo vplivalo niti na notranjo niti na zunanjo politiko.

Letalski sporazum med Združenimi državami in Jugoslavijo

Pred kratkim je bil sklenjen letalski sporazum med Združenimi državami in Jugoslavijo. Po tem dogovoru bodo smela jugoslovanska letala pristajati na zahodnih zasedbenih področjih Nemčije in Avstrije, ameriška letala pa bodo lahko letela nad jugoslovanskim ozemljem ter pristajala na jugoslovanskih civilnih letališčih. Obojna letala bodo smela prevažati tudi pošto in potnike raznih narodnosti.

Ameriška zunanja politika v novem letu

Senator Connally, predsednik senatne zunanje-politične komisije, je imel ob koncu leta tiskovno konferenco, na kateri je podal pregled večjih dogodkov leta 1949, katero leto je označil za »zelo bodrilno«.

»Program za evropsko obnovo je dosegel svoj prvi veliki cilj — je izjavil senator —. Atlantiska pogodba in načrt za vojaško pomoč sta pripomogla k večji mirnosti na svetu, ki ima stalno napete živce. Svobodni ljudje celega sveta so po doseženem

PRAZNIK SVETE DRUŽINE

Iz svetega evangelija po Luku

Ko je Jezus dopolnil dvanajst let in so po običaju praznika šli v Jeruzalem ter se po končanih prazniških dneh vračali, je ostal deček Jezus v Jeruzalemu in njegovi starši tega niso opazili. Misleč, da je pri družini, so šli dan hoda in ga iskali med sorodniki in znanci. In ko ga niso našli, so se vrnili v Jeruzalem in ga iskali. Po treh dneh so ga našli v templju, ko je sedel sredi učiteljev, jih poslušal ter popraševal. In vsi, ki so ga slišali, so strmeli nad njegovo razumnostjo in njegovimi odgovori. Ko so ga ugledali, so se zavzeli in njegova mati mu je rekla: »Sin, zakaj si nama to storil? Glej, tvoj oče in jaz sva te z žalostjo iskala.« In rekel jima je: »Kaj sta me iskala? Nista li vedela, da moram biti v tem, kar je moja očetova?« Toda ona nista razumela besede, ki jima jo je rekel. In vrnili se je z njima ter prišel v Nazaret in jima je bil pokoren. In njegova mati je vse te besede ohranila v svojem srcu. In Jezus je napredoval v modrosti in starosti in milosti pri Bogu in pri ljudeh.

K PRAZNIKU SV. DRUŽINE

Današnji razlom v svetu gre skozi družino. To je opazil s čudovito bistrovostjo že veliki papež Leon XIII., ki za mlajše rodove tako rekoč spada že v zgodovino. Zaslutit je, kot malo sodobnikov, kako globoko je marksizem zarezal v kulturni razvoj človeštva in kako je nastvil sekiro na osnovno celico krščanske civilizacije, na družino. Cilj kolektivismu je, uničiti vse družinske tradicije in vezi ter napraviti iz človeka kasarniško živinčce, ki ne ve ne za rod ne za pot, podvrženo kot brezpravno bitje brezsrčnim ciljem in poveljem državne oblasti. Leon je videl, razumel in svaril človeštvo, toda sodobniki na splošno niso umeli. Skrajne posledice marksističnih nauk so se jim zdele tako nenaravne in odvratne, da niso mogli verjeti, da bi se moglo resno težiti k takim ciljem.

Zgodovinski razvoj zadnjih desetletij pa je pokazal, da so v praksi mogoče stvari, ki so v predniku zdele tako pretirane, da so jih imeli za nemogoče. Brezverški v lakiranih čevljih in glaci-rokavicah so bili mnjenja, da bi malo »svobodne ljubezni« vendarle dobro delo; da bi »za posebne slučaje« vendar morala biti mogoča razporeka in nova poroka; Cerkev da je prestroga.

Koledar za prihodnji teden

8. januarja. NEDELJA. Prva po razglašenju. Praznik sv. Družine.
9. PONEDELJEK. Julijan in Bazilisa, mučenca.
10. TOREK. Viljem, škof.
11. SREDA. Higin (Iginio), papež.
12. ČETRTEK. Alfred, opat; Tadjana; Ernest.
13. PETEK. Veronika, devica.
14. SOBOTA. Hilarij (Jeler), cerkveni učenik. Rojen je bil na ozemlju Južne Francije in je škofoval v Poitiers; odlično se je boril proti arijski krivi veri. Umrl je l. 369. po K.

preveč »formalistična«, okorela in zastarela v svojih nazorih, med tem, ko je svet tako krasno napredoval... Omejevali da je treba — so modrovali — tudi število rojstev; veliko število otrok, da je slabo znamenje za družino in celo »zločin nad človeškim napredkom«; dovoliti je treba zato — so nadalje sklepali — svobodno moritev nerojenih otrok...

Boljševizem je vse ideale evropskega svobodomiselnosti začel korenito udejstvovati. V pogledih na družinske probleme bi morali biti raznih barv in struj brezbožniki zadovoljni, da se je našla sila, ki je zavrnila vse pomisleke in ozire ter odprla prosto pot »zahtevam sodobnosti«. Toda izkazalo se je, da so skozi zapornico udrli deroči valovi blata in krvi, ki rušijo pod seboj vse, kar bi le še blede spo-

Borbeno sovjetsko brezboštvo in papeštvo

Borba vojskujočega se komunističnega brezboštva proti papeštvu zavzema vedno ostrejšo in nasilnejšo obliko. Če vsepovsod vsaka oblika brezboštva vidi v papeštvu svojega glavnega sovražnika, ki ga mora zrušiti za vsako ceno zaradi sovražstva do Kristusa, dosega danes dejavnost, ki je svojska sovjetskemu komunizmu, mero, ki ji po množini sovražstva, po znanstvenem izučevanju metod, po izobilju sredstev in po močnejši politični organizaciji še ni bilo enake.

Ta sodobni pojav gotovo zasluži, da obrnemo nanj svojo pozornost.

Ni pa ta pojav presenečenje, trenutna taktika, marveč je ruskemu sovjetizmu prirojen. Da bomo razumeli, kako resnično je to, zadostuje pregledati boljševiško zadržanje do Vatikana od početka oktobrske revolucije.

Prva srečanja med Vatikanom in Sovjeti

12. marca 1919. leta pošlje papež Benedikt XV., obveščen po nadškofu Silvestru, pod jurisdikcijo katerega je bila tedaj pravoslavna cerkev v Rusiji, ki še ni bila podvržena boljševikom, Leninu protest proti preganjaju pravoslavnega duhovništva. Narodni komisar za zunanje zadeve odgovarja z nesramnim pismom, ki v njem zatrjuje, da ni en služabnik pravoslavne veroizpovedi ni trpel zaradi svojega verskega prepričanja. Čičerin celo izraža svoje sožalje »zaradi sočutja, ki ste ga pokazali do služabnikov pravoslavne veroizpovedi.« Potem pa se raztegne na zmerjanje pravoslavne in katoliškega duhovništva in daje razumeti, da boljševiki ne bodo nikdar dopustili kakršno koli priznanje papeštva s strani pravoslavne. Po tej izmeni not je katoliški nadškof Ropp poslal patriarhu Tihonu pismo, ki v njem izraža sočutje. V odgovor je ta pisal: »Gospod nam je poslal težko preizkušnjo. V takih časih je bratska ljubezen posebno draga in vsi pravoslavni so bili zelo potolaženi, ko so po časopisih zvedeli, da je rimski škof po kardinalu Gaspariju protestiral pri Čičerinu proti preganjaju ruske cerkve.«

5. avgusta istega leta je papež pozval ves katoliški svet sestradanim Rusom na pomoč, a tudi to človeko-

minjalo na krščanstvo. Preplašeni moderniki gledajo to poplavo in kličejo na pomoč kakor straža ob nasipih, ki jih je predrla sila narasnih voda. Nagonsko čutijo, da so tu na delu demonske sile, katerim se ni mogoče upreti z milijardami kilovatov ali kalorij, ker so pač iz duhovnega — Bogu odtujenega — sveta. Kristjani poznamo subjekt teh energij, čeprav ga ni »moderno« imenovati; bogoslovna veda ga označuje kot zavrženega angela, Slovenci ga brez posebnega formalizma imenujemo hudiča. Katoliški kristjani zato laže umevamo, odkod je toliko zlo in kako se mu je upirati.

Kar zadeva družinske probleme, nam Cerkev v današnjem prazniku kaže vzor družine, katera je vsestransko ustrezna božjim idealom. Seveda je to prav posebna družina, od Boga izbrana in posvečena, vsem za zgled postavljena. V njej je zametek krščanske cerkve in vere, organizirane borbe proti silam podzemlja. Povratek h krščanskim idealom bo tudi za naše družine in za sodobno človeštvo začetek prerodenja in ozdravljenja, ki so ga Leon in drugi novejši papeži s tolikim poudarkom naznačili.

ljubno delo boljševikom ni bilo pogodu. V 1922. letu, ob priliki genovske konference je Pij XI. zahteval od boljševikov osvoboditev patriarha Tihona (ta je bil tedaj zaprt v »Donskem« samostanu) ter drugih škofov in duhovnikov in vrh tega je zahteval, naj bo »izvzeti« od zaplenbe sveti predmeti, pripadajoči pravoslavni cerkvi. Zato je ponujal, plačati za svete posode dogovorjeno vsoto, a s pogojem, da bi šel ta denar v prid stradalnim, sveti predmeti pa da bi ostali last pravoslavne cerkve. Boljševiki na to niso pristali: bilo je jasno, da je brezbožnikom važnejša skrunitev svetih posod kot pomoč bednim. Papeško poslanstvo za pomoč žrtvam lakote je bilo vseeno puščeno v SSSR, toda moralo je prav kmalu zapustiti Rusijo, ker Vatikani ni hotel »de jure« priznati sovjetske oblasti.

Sveta stolica je s svojo akcijo kljub temu dosegla nekaj pozitivnega, v kolikor ji je namreč uspelo, obrniti pozornost krščanskega sveta na versko preganjanje v Rusiji. In res je po zgledu katoliške hierarhije tudi anglikanska cerkev dvignila protest proti sovjetski protikrščanski dejavnosti. V naslednjih letih so se protesti Vatikana nadaljevali in drugega avgusta 1924. leta je bil na vselegrajskem katoliškem kongresu slovesno objavljen seznam pravoslavni škofov, ki so jih pomorili boljševiki. 18. decembra istega leta je papež v konzistorijalnem govoru rekel: »Štejem si v dolžnost, opomniti in vse v Gospodu, posebno državnike živo izpodbiti, da vsi, ki ljubijo mir, narodno blaginjo, vero, družino in človeško dostojanstvo, skušajo s skupnimi močmi braniti lastne državljanke in sami sebe pred gotovo škodo in največjo nevarnostjo socializma in komunizma, zavedajoč se seveda dolžnega prizadevanja, da se izboljšajo pogoji delavca in vseh ponižanih splohe.«

(Nadaljevanje prihodnjic)

Za može in fante

Mesečni shod za može in fante se bo vršil v soboto 7. t. m. ob osmi uri zvečer v prostorih Katoliške tiskarne na Placuti. V nedeljo ob osmih bo zanje sv. maša pri sv. Ivanu. Vabljeni so vsi katoliški može in fantje.

Kulturni obzornik

„Slovenski božič“

III. Slovenski kulturni večer v Trstu

Kaj neki je bilo v torek 27. dec. v Marijinem domu, ko je bilo tam toliko slovenskega ljudstva, so spraševali radovedneži. Kaj neki tam pripovedujejo, da je bila dvorana prenapolnjena. Veš, prijatelj, to je bil zopet Kulturni večer, to pot posvečen slovenskemu božiču. Slovenci v Trstu se Kristusovega rojstva spominjajo mnogo bolj goreče in verno kot drugi. Zalostne razmere ostalih sorjakov jih silijo na razmišljanje in se vedno bolj krepijo v Kristusovi veri. Božične misli o večnem miru in spravi med narodi v ljubeči slovenski besedi jim vlivajo nove upe v zmago pravičnosti.

Naj ne prezrejo oni, ki čitajo v svojih uradih poročila o številnem zbiranju malega, toda vernega in ponosnega slovenskega človeka žljavih rok, a bistrega uma in čiste srca pod Marijinim kipom, da je tam seme drevesa na svobodnih tleh, ki naj zraste visoko pod nebo, da se bo videlo daleč čez ograjo. To naj bo mogočen hrast miru in božične sprave med sosedi tostran, a onstran opomin tlačiteljem lastnega ljudstva o večnosti krščanske Resnice in Dobrote.

Take misli in čustva so prevevale vse ljudi, ki so pohiteli ta večer poslušat božično razodetje tako goreče podano v besedah pesnika Stanka Janežiča, recitacijah in deklaracijah g. Dovjaka, Petkovška, Marinke Theueršuhove in male Marjuče Benevol. Vse to so pa še bolj oplešale v srce segajoče narodne božičnice, ki sta jih pod spretnim vodstvom g. Klakočerja zapela združena pevna zbor z Opčin in od Sv. Antona.

Koncert božične pesmi v Bazovici

Tržačani se gibljemo. Ne toliko politično, ker imamo tako žalostne izkušnje iz polpreteklosti, pač pa tem bolj narodnostno in kulturno, čeprav po drugi strani prav dobro vemo, da moramo seveda tudi naše javno politično življenje postaviti na trdne krščanske temelje, če hočemo obstati na tem lepem koščku naše zemlje, kjer so živeli naši pradedje od pamtikeva.

Na štefanovo smo imeli večer božične pesmi v Bazovici. Slovenska

božična pesem je vrela tako skrivnostno in milo iz grl slovenskih otrok, deklet, fantov in žena ter možakov tam blizu meje, kjer naši rojaki niso smeli praznovati lepega starega slovenskega božiča... Nastopili so pevski zbori Sv. Antona Opčine, Bazovica, Dolina in Mačkova lje ter otroci iz Bazovice, Doline in Mačkovej. Posamezne točke je v krasni, umetniško in versko občuteni besedi povezoval č. g. Stanko Janežič. Marsikatero oko se je zrosilo in vsa srca so toplo bila ob zvoku lepih slovenskih božičnih melodij. Peveci so svojo nalogo dobro opravili. Občinstvo je napolnilo bazoviško cerkev do zadnjega kotička. Takih lepih prireditev si še želimo.

Šolska veselica

Slovenska ljudskošolska mladina v Gorici priredi na praznik sv. Treh kraljev 6. jan. ob štirih popoldne v dvorani salezijancev v ulici Don Bosea božično veselico s pestrim sporedom, na katerem je tudi zanimiva igrlica.

Vstop prost; prostovoljni prispevki se bodo pobirali v korist revnih otrok. Prijatelji otrok, pridite!

Kipar Anton Bitežnik umrl

Tik pred božičnimi prazniki je zatisnil svoje trudne oči znani gorški kipar in kamnosek gospod Anton Bitežnik v starosti 80 let. Mož je bil rojen v Gorici leta 1869. V mladosti se je izučil kamnoseštva, pozneje pa je obiskoval višjo kiparsko šolo. Komaj tridesetleten je tudi on predložil odboru v Ljubljani svoj osnutek za Prešernov spomenik. Odbor se je seveda odločil za Zajčev osnutek in Bitežnikov načrt je bil ocenjen na četrtem mestu. Po smrti pesnika Simona Gregorčiča je Bitežnik postavil pesniku znani nagrobni spomenik, ki še danes krasi pesnikov grob. Na štandrežkem pokopališču pa je Bitežnik postavil veličasten nagrobnik dr. Antonu Gregorčiču. Nekaj let je bil rajni kipar tudi učitelj kamnoseške in kiparske obrti na tozadevni šoli v Nabrežini. Preseljeval pa se je večinoma s kamnoseštvom, le tu pa tam je postavil kak oltar. Naj počiva v miru!

Božični prazniki v zahodni Evropi

Božič 1949 — je bil po 21 mesecih udejstvovanja evropskega obnovitvenega načrta za mnoge narode zahodne Evrope najlepši v zadnjem desetletju po veliki zaslugi ameriškega Marshallovega načrta za obnovo Evrope. Zaloge premoge in prvin, ki so bile poslale po tem načrtu ter obnova industrijskih naprav opremljenih z ameriškimimi stroji so pospešile v veliki meri industrijsko proizvodnjo. Največjega pomena pa je bila povečana stalna zaposlenost delavskih sil ter zavest večje varnosti. Vse to je razvidno iz poročil, ki jih je uprava za ekonomsko sodelovanje prejela od svojih 18 predstavnikov v različnih državah, ki so pristopile h Marshallovemu načrtu.

V zahodni Evropi so se pridelki za prehrano povečali; živila so obilnejša. Pošiljke umetnih gnojil, uporaba izbranega semena in širokopotezna uporaba kmetijskih strojev, ki so jih nabavili po Marshallovem načrtu, so

pripomogli do večjih količin kmetijskih pridelkov in tako omogočili večini držav zahodne Evrope konec raznih omejitev in racionalizacije živila. Vsled tega so narodi teh dežel prejeli dovolj hrane, da so lahko izvrševali svoje delo ter se normalno razvijali.

Malo je takih, ki bi v zahodni Evropi lahko obhajali božič v popolni radosti; sledov desetletnega sovražstva in vojne ni mogoče v tako kratkem času izbrišati. Vsekakor pa je res, da se življenje hitro obnavlja; na mestu ruševin so nastale nove stavbe in izložbe trgovin so polne blestečega kristala. Predali trgovin, ki so bili dolgo časa prazni, so polni vsakovrstnega blaga. Vsa ljudstva so prevzeta z novo in vedno večjo voljo do življenja.

MAVHINJSKI IGRALCI

Veljudno vabijo na proslavo 160 letnice prve slovenske veseloigre

»ŽUPANOVE MICKE«

s sodelovanjem recitatorjev in mavhinskega pevskega zbora v nabrežinsko kino-dvorano dne 8. 1. 1950 ob 16.30.

Redek časnikarski jubilej

Polde Kemperle — 40 let časnikar

Dne 1. januarja 1910. je naš večno mladi Polde Kemperle na poziv dr. Korošca prevzel uredništvo mariborske »Straže«. Od leta 1910. je preteklo 40 let težke usodne zgodovine človeštva, v kateri je tudi naš narod doživel skoraj najbolj usodne dneve svojega obstoja.

In to veliko zgodovinsko obdobje je naš jubilar doživel kot časnikar, to se pravi v službi one novodobne velesile, katera se zove časnikarstvo. Seveda je ta velika doba odjeknila tudi v njegovih osebnih doživljajih, odjeknila v takem obsegu in smislu, da se ne more z njim meriti med Slovenci nihče in morda še malo kdo na svetu sploh.

In to je ono, kar bi hotel danes poudariti.

Polde Kemperle se je rodil v Hudažu dne 15. X. 1886. Oče, trgovec in kmet, je poslal svojega sina v goriške šole, kjer je leta 1906. z odlično maturiral. Tisti čas je bila katoliška zavest med goriškim dijaštvom še popolnoma mrtva. Polde Kemperle pa jo je nosil globoko v svojem srcu. Kot jurist je stopil takoj v kat. akademsko društvo »Danica« na Dunaju, in bil pobudnik katoliške zavesti med goriškim dijaštvom. Leta 1908. je organiziral v Gorici prvi sestanek katoliškega dijaštva, katerega se je udeležil tudi takratni nadškof dr. Sedej. Ta lepo uspeli sestanek je bil mejnik narodno katoliške organizacije za dijake v Gorici.

Leta 1910. si je izbral nato časnikarski poklic, ki ga je od tedaj vesno vršil med obmejnimi Slovenci za njihov katoliški in narodni preporod. Začel je v Mariboru in nadaljeval vse do danes v Gorici.

V Mariboru so ga Nemci napadali in tožili. Pred poroto je moral celo bežati in se skrivati. Prvo svetovno vojno je nato preživel s »Čevljarsko zadrugo« v Mozirju na Štajerskem.

Komaj se je leta 1920. oglasil v Trstu, je bil skupaj z nekaterimi člani »Balkan« aretiran in zaprt zaradi slavokomunizma.

Malo pozneje je prevzel uredništvo »Goriške straže«. S tem je bil že zopet v prvih vrstah preganjancev.

Leta 1924. je bil obsojen na 8 dni zaporu.

Leta 1925. je bil v dveh procesih zaradi »Gor. straže« obsojen vsakokrat na pet mesecev.

Leta 1927. je bil zaradi istih vzrokov zopet v zaporih.

Leta 1928. je dobil več zapovrstnih ukorov goriške kvesture, dokler ni bil njegov list ukinjen, on sam pa težen, da je prenašal orožje v Jugoslovijo; več mesecev je sedel v Gorici, nato v »Regina coeli« v Rimu, kjer je prišel pred prosluli specialni tribunal.

Leta 1932. je sedel — 6 mesecev v zaporu, češ da je vohunil.

Leta 1934. je bil zopet zaprt, ker je »vdrle« v stanovanje zloglasnega komisarija Trentadue.

Leta 1935. je bil 14 dni zaprt, ker je bil osumljen raznih zarot.

Leta 1936. in 1937. je bil pod stroгим policijskim nadzorstvom.

Leta 1941. je bil zopet v zaporu osumljen špionaže.

Leta 1942. je bil vnovič 40 dni v zaporu osumljen zopet špionaže.

Leta 1943. ga je več časa zaslizovala zloglasna Colottijeva družba. Kolikokrat je bil med tem zaslišan, imel hišno preiskavo ter stalno stražo, koder je hodil, tega najbrž niti sam danes ne ve več. Leta 1943. se je pred Nemci umaknil v notranjost Italije. Po vrnitvi so ga preganjali komunisti in tako dalje in tako dalje. Pač razburkano življenje našega jubilanta dokazuje, da se ni

nikdar odmaknil od dveh temeljnih točk svojega življenja: vera in domovina.

In teh dveh točk se drži še danes ob našem »Kat. glasu«.

Eno zadoščenje pa je le dosegel. Hvaležnost rojakov ga je izvolila za goriškega mestnega svetnika. To je pa tudi edino priznanje za njegove zasluge.

Dragi Polde, mi samo lahko slutimo, koliko posebno težkega in odgovornega dela si izvršil v svojih 40 letih časnikarskega življenja. Oprosti v svoji ponižnosti, da ti danes ključemo iz srca vseh: Hvala ti za delo, hvala ti za žrtve. Bog te ohrani še dolgo, dolgo let na polju slov. kat. časnikarstva. Naj ti bodo ta leta lepša in boljša od preteklih za svoje bodo vere in naroda na naših tleh. Pri Tebi se je brezdvomno uresničilo življenjsko geslo znanega nemškega politika:

Keines Ordens Ritter,
Keines Fürsten Rat,
Frei wie Ungewitter,
Knecht in Gottes Stadt.

Vitez nobenega viteзов reda, nobenega kneza oproda, prost kot Zlatorogova čreda, hlapec v državi Gospoda.

Stanko Stančič

Na podlagi teh novih predpisov bo moral vse uvoženo sadje in rastline pregledati poseben strokovnjak za rastlinske bolezni pri uradu ZVU za poljedelstvo in ribolov.

Nekatere sadne rastline, kot so limone, krompirjevi gomolji, koruzna stebila in storži, neluščeni mandelji, vse storžaste rastline, kakor tudi vse sadje, ki je nosilec škodljivih žuželk in rastlinskih zajedavcev ali nosilec rastlinskih bolezni, — vse to je prepovedano uvažati na področje.

Izjeme veljajo za argentinsko sadje, hruške, jabolka, čilsko sadje ter neluščene mandelje v času od 1. junija do 30. junija, ter za sveže sadje, ki je uvoženo iz južne Afrike.

Tranzitni prevoz sadja ter rastlin je dovoljeno le, če ima vsaka pošiljka potrdilo, da je sadje varno spravljeno v košare in zavito in da nima nalezljivih rastlinskih bolezni. To potrdilo mora imeti jasen žig ali natisnjen znak proizvodnikove trgovske znamke.

Med Italijo in Jugoslavijo

Jugoslovanski zunanji minister Kardelj je v svojem govoru, ki ga je imel v jugoslovanskem parlamentu 26. dec., omenil tudi odnose med Jugoslavijo in Italijo. Rekel je med drugim:

Prav sedaj so v Rimu razgovori o nerešenih vprašanjih gospodarskega pomena, ki so nastali med nami in Italijo po mirovni pogodbi. Nedvomno je obema državama veliko do tega, da se to vprašanje čimprej reši, ker gre tukaj za zelo važna vprašanja, kot so na primer reparacije (vojna odškodnina) v znesku 125 milijonov dolarjev, ki nam jih Italija dolguje po mirovni pogodbi, in vprašanje odškodnine za italijansko nacionalizirano imetje na priključenem področju. Lahko pričakujemo, da bodo ti razgovori dovedli do sporazuma, s čimer bo ustvarjena pot za še intenzivnejše sodelovanje med obema državama.

Razumljivo je tudi, da mora za ustvaritev takih odnosov med obema državama Italija voditi račun o zakonitih koristih slovenske manjšine, ki živi na njenem ozemlju in kateri sedaj zanikajo določene osnovne demokratske in manjšinske pravice, ki so sicer zajamčene ne samo z mirovno pogodbo, marveč tudi z italijansko ustavo. Pričakujemo, da bo taka politika spremenjena v korist dobrih sosednih odnosov med obema državama, še toliko prej, ker uživa

italijanska manjšina v Jugoslaviji vse manjšinske pravice in ni podvržena nikakemu raznarodovalnemu pritisku.

Če govorimo o odnosih med Italijo in FLRJ, se ni mogoče izogniti tudi vprašanju Svobodnega tržaškega ozemlja. Povsem naravno je, da posveča vlada FLRJ temu vprašanju največjo pozornost. Zato smo večkrat poudarili, da ni mogoča nikakršna rešitev vprašanja STO brez neposrednega sodelovanja naše države. To vprašanje je mogoče reševati samo v sporazumu z Jugoslavijo in samo taka sporazumna rešitev lahko koristi italijanskemu in jugoslovanskemu ljudstvu ter miru in varnosti v tem delu Evrope.

Zlasti zaradi odstavka, v katerem se govori o potrebi, da se glede STO-ja doseže sporazum med Italijo in Jugoslavijo, je našel Kardeljev govor širok odmev v svetu. Odlični ameriški krogi odobrujejo Kardeljevo stališče o direktnem sporazumu med Italijo in Jugoslavijo, čeprav so Amerika, Anglija in Francija s svojim sklepom od 20. marca 1948 obljubile Trst Italiji. Ti krogi skušajo očividno prikleniti Tita čimbolj na svoj voz, da bi jim služil v boju proti Sovjetski zvezi, čeprav s tem krepijo njegov kruti komunizem in mu žrtvujejo milijone jugoslovanskih sužnjev.

Gospodarski listek

Kmečka opravila v januarju

V SADOVNJAKU očisti drevesa: z debel in vej odstrani mah in lišaje, z drevesno žagico odstrani vse namlemljene veje, drevesno kroho razčisti in izloči veje, ki so ali bi lahko bile drugim na poti. Če si napravil večjo rano, posebno z žago, obreži jo z ostrim nožem, potem pa zamaži s cepilnim voskom. Izpod dreves pograbi vse listje, potem pa sadno drevje poškopri, kot smo že pisali v našem listu. Januar je pri nas najprimernejši mesec za zimsko škropljenje. Če nisi še izkopal jam za sajenje mladih drevesc, skoplji jih čimprej, in zavedaj se, da delaš slabo, če izkoplješ jamo komaj tik pred zasajanjem. Zemlja na robih jame naj premrzne in se naužije zraku. Sedaj naberi cepičev za pomladansko cepljenje. Zapiši si vrste in cepiče poveži v snopiče ter vloži v pesek.

NA NJIVI: Če le mogoče, preorji že sedaj vse proste njive, tudi tiste, kamor boš sadil koruzo. Preorana zemlja bo premrznila, predvsem pa bo popila vso vlogo, ki bo padla v zimskem času. Tako bo v zemlji rezerva vlage in ne bo se ti treba bati suše. — Vsaj ono zemljo, kjer boš sadil

krompir, moraš na vsak način takoj preorati. — Boš imel li dober, udelan gnoj za sajenje krompirja? Ne boš storil napak, če že sedaj podkoplješ ali podorješ gnoj za krompir. — Če pa voziš gnoj na njive in ga tam pustiš na kupih, potem te kupe pokrij z zemljo, da ne bo veter izpihal najvažnejše sestavine gnoja, ki je dušik.

VINOGRAD lahko obrežeš, potem pa trte okoplji in pognoji. Zapomni si, da morajo biti trte pognojene vsaj vsako tretje leto. Pri okopavanju odstranjuj korenine plevela, posebno pa korenine rabe (gramin), katere je dovolj najmanjši kos, da se zopet razširi. Če korenine rabe opereš, jih lahko pokrmiš kravam; so prav tečne. — Izkoplji stare trte, ki so odslužile in napravi globoke jame, kamor boš zasadil mlade. — Preskrbi si sedaj cepičev za precepčevanje trt v precep, oziroma v glavo.

SENOZET očisti mahu, kamenja in trnja ter jo pognoji. Če jo misliš preorati, potem ne odlašaj tega dela.

Nadzorstvo nad rastlinskimi boleznimi

Ukaz ZVU štev. 232, vsebuje točna navodila za zaščito domačih sadnih rastlin.

Božični prazniki tržaške mladine

Po svoji stari navadi je naša draga tržaška mladina obhajala na dan nedolžnih otrok svoje skupno božično veselje. Pravim: po stari navadi, ki je stara sicer samo štiri leta, ker prej je bilo kaj podobnega nemogoče. Ta mladinski božični praznik se obhaja tako! Zjutraj je po župnijah mladinska maša z božičnim petjem. Potem pelje vsak duhovnik »katehet

s pomočjo požrtvovalnih učitelje svojo mladino na ogled jasic po mestu. Popoldne pa se okrog treh zberemo v kapucinski cerkvi, kjer je kratka skupna božična pobožnost. Nato pa jo navadno mahnejo v Marijin dom, kjer je božična igra ali filmska predstava. To je le okvir našega mladinskega praznika. Poleg izrednega veselja, ki ga otroci doživljajo ob obisku jasic, omenim le letošnjo nepričakovano veliko udeležbo. Še nobeno leto se ni zbralo

Dopisi

Kako sem ubila svojega otroka

Yholdyjeva gospa je na vrtu trgala rože, da nabere šopek za večerji. Pri vratih se je prikazalo drobno ribiško dekletce, ki je prodajalo sardine... Spodaj na bregu je stari Crepier skrbno snažil mreže, v kateri se je bilo nabralo morskih alg. Vse je bilo lepo tiho in mirno in vsak je bil zatopljen v svoje delo. Tedaj pa kakor strela z jasnega neba zadoni na stopnicah debel uječev glas:

»Čakajte, danes vam bom povedal pa nekaj takega, kar se ne čuje vsak dan!«

»Kaj pa? Kaj pa?« sprašuje Lolita.

»Vojna se nam obeta!«

»Vojna?«

»Vojna, vojna!... Pa še kakšna vojna!«

Beseda vojna se je zdela vsem

tako strahotna in tako blazna, da so neumno majali z glavami in skomigali z rameni. Toda ujec se ni dal oplašiti; iz žepa je potegnil šop časnikov, ki jih je bil nakupil med potjo in košato razlagal, kako silno nevarni časi so prišli in da morajo biti na vse pripravljeni...

»Kaj pa, ali bi vojna tudi nas kaj zadela?« se oglasi Lolita nekoliko blede.

»Kakopa!« hitro odvrne Dominik namesto ujea. »Jaz moram precej pod orožje!«

»Kako, saj nisi še dosti star!«

»Nič zato! Manjka mi samo še leto dni. Ta čas se bom ponudil kot prostovoljec!«

Po teh besedah vstane in odloži svoje risalno orodje. Ni se zmenil ne za vzdih in prošnje ne za solzne oči in proseče roke, ki so mu brale, naj nikamor ne hodi.

»Moram izvedeti kaj natančnejšega!« je zaklical že pri vratih in odvihral.

Na ujea pa se je zlila ploha ženskih nejevolje.

Yholdyjeva gospa in Lolita sta ga obsuli z očitki, kako je mogel tako nenadoma izblekniti takšno grozovitico, no, kaj, kaj vendar dobro ve, kakšen je Dominik!... Take neumnosti se svoj živ dan ni storil... In kaj ko naj sedaj to popravijo?

»Saj bi bil tudi brez mene še nočoj izvedel!« se je branil ujec.

»Bi, ampak drugače!«

»Ah, človek bi mislil, da je vendar že prišel k pameti!... Na, pa je še zmerom tak, kakršen je bil pod Firminovim vodstvom!«

Tako so se prerekali in besedovali brez konca in kraja.

Čez dobro uro se je Dominik vrnil. Bil je na županstvu, kjer mu je župan, star in za domovino vnet mornar, odkrito priznal, da je stvar zelo zelo resna. Pokazal mu je razglas, ki je veleval, da morajo vsi sposobni moški takoj pod orožje!... Dodal je še, da čaka Evropo najbrž najbolj krvavo klanje, kar ga je bilo kdaj na suhem in na morju...

Novica o vojni ni prišla samo do »Turkiza«, marveč se je razletela po

vsem otoku. Ljudje so kakor brez glave tekali sem in tja. Nekateri izletniki so ravno prispeli z ladjo in niso še niti kovčegov odprli... Mnogo častnikov je precej odšlo z otoka; nekateri so se odpeljali z ladjo, drugi pa skozi Fromentineo.

Vse je z nemirom pričakovalo jutra.

Dominik je že ob petih odšel z doma. Na cesti je srečal carinike, ki so se jim na puškah svetili bajoneti, za pasom po so jim tičali samokresi in naboji.

»Torej je res vojna?« jih je ustavil.

»Vojna, prijatelj, vojna! Kdaj greš pa ti?« Cariniki so ga tikali, kot bi bili že skupaj v strelskih jarkih.

»Mislim, da kmalu!« odvrne Dominik.

»Potem pa le hiti! Popoldne ob štirih bo ladja poslednjič vozila potnike; nato jo bodo spremenili v vojno ladjo.«

»Kdo je rekel?«

»Sam kapitan!«

Vojna!... Vojna!... Vojna!... Kakor strela z jasnega julijskega

neba je treščil ta klic med ljudi. Po vseh zidovih, da, celo po drevju so lepili razglase o mobilizaciji... Pri vsakem razglasu so se zbirale gručice žena, kjer so se med noirnou trinskimi robci mešali tudi pariški klobuki.

Vojna!

Vsem je zastala beseda v grlu in v oči so privrele solze; vendar nobeden niti za hip ni omahoval. Može so vedeli, kaj jih čaka, in na obrazih jim je bilo brati odločno moztost, ki se pokori tudi najtežji dolžnosti. Treba je iti, zato gredo! Dostojna kliče na boj, otroci se ji poslušno oglašajo. Vsi bi pljuvali na onega, ki bi le za trenutek omahoval pred svojo dolžnostjo in se obotavljal izvršiti to — ali pa še več — kot mu nalaga dolžnost.

Tako so mislili vsi — razen v »Turkizu«, kjer so bili popolnoma nasprotnega mnenja.

Ujec je bil morda nekoliko napak naredil, ker je prezgodaj in preveč naravnost vrgel ono neveselo novico o vojni. No, pa bo že skušal popra

toliko naših otrok: bilo jih je okrog 800. Na Montuzzi smo prepevali, da je bilo veselje. Še nam »starim« so lica žarela, ko smo poslušali in uživali to otroško praznovanje.

Nekateri navihanci tam z Brega pa so celo staknili v starem mestu otroško igrišče in si privoščili celo uro zabave.

Prav je, mladina, le prepevaj in igray, a vse tako, kakor je prav pred Bogom in pametnimi ljudmi!

Iz Štandreža

SMRT MLADEGA MOŽA

V sredo po božiču je tukaj umrl Bruno Nanut, star 29 let. Zapušča ženo in 4 letnega otroka. Zavratna bolezen, ki ga je mučila skoro deset let, mu ni prizanesla. Njegova prerana smrt je presunila vso vas, kar je bilo opaziti tudi pri pogrebu, kateri se je udeležilo prav veliko ljudi. Žalostni vdovi in svojcem je bilo v veliko tolažbo dejstvo, da je pokojni še pri zavesti prejel pobožno vsa tolažila naše svetle vere.

Bog daj rajnkemu nebeški mir, hudo prizadeti družini pa tolažbo od zgoraj!

Sovodnje pri Gorici

Dne 22. dec. ob 10. uri smo praznovali na tukajšnji šoli božičnico. Otroci so zapeli nekaj božičnih pesmi, potem so sledile deklamacije in razdelitev darov — tako, da so dobili najrevnejši največ. Vrednost vseh darov je bila okrog 40.000 lir in vsi šolski otroci so bili obdarovani. Od županstva E.C.A. je šola dobila 7.000 lir. V vasi se je nabralo po zaslugi dveh dobrih, skrbnih mater okrog 21.000 lir, 42 kg jabolk, 58 juje, 6 kg orehov in 18 kg bele moke, katero nam je tukaj pek brezplačno spremenil v dober maslen kruh in biskote. Tudi domače društvo je prispevalo z zneskom 5.000 lir. V imenu

šolskih otrok se vsem dobrotnikom pristočno zahvalujemo in voščimo srečno novo leto 1950.

Šol. vodstvo

Mavhinje

ZAČETEK SVETEGA LETA. Z veseljem poročamo, da smo tudi pri nas, čeprav je naša župnija morda izmed najmanjših župnij krščanskega vesoljnega občestva, slovesno otvorili sveto leto 1950. Dne 24. 12. točno opoldne je naš razbiti zvon koražno zaklenkal ter hripavo, a navdušeno naznanil začetek svetega leta. Naš farni zvon, ranjenec iz pretečenih vojn — saj nosi šest ran iz nemške strojnice — je moral prvi v častno službo za sv. leto. Tedaj so prihiteli verniki k opoldanski sv. maši ter skupno zmolili svetoletno molitev pred izpostavljenim Najsvetejšim. Nato smo nadaljevali s češčenjem do poznega večera. Vrstili so se najprej šolski otroci iz Sestljane, iz Čerovelj in slednjič iz Mavhinj. Lepo so molili uro za mir med narodi, molili sv. rožni venec ter prepevali. Medtem pa so vsi otroci, z učitelstvom vred, opravili sv. spoved. Hodimo vsi po božjih stezah! Če smo z Bogom, kdo nam kaj more? Veselo vriskajmo: »Kaj nam pa morejo, morejo, če smo v Bogu veselje«. Pa tudi lepo število vernikov je posnemalo naše otroke ter vztrajno in spokorno klečalo pred Najsvetejšim do konca češčenja.

Pevma

Na sveti dan zvečer je vsled oslabelosti srca nepričakovano umrla gospa Lina Perat, ki je v zadnjem času opravljala službo služiteljice na naši šoli. Dobra in skrbna pokojnica, ki je bila po rodu Francozinja, doma iz Lorene, precej let vodila gospodarsko, ki je bila znana pod imenom »Pri Francozinjke«. Naj počiva v miru, preostalim toplo sožalje!

kaj dnevi 10 težkih avtomobilov v popravilo. Delo je prevzel poseben konsorcij gorških mehaničnih delavnic, ki se je nalašč v ta namen ustanovil. Obojestranska želja je, da bi poskus uspel: Slovenija bi imela popravljena vozila. Gorica pa delo in zaslužek.

Družinski davek

Na občinskem davčnem uradu v ulici Crispi je bil zadnje dneve na vpogled seznam vseh, ki so predložili svoje prijave glede družinskega daveka, ki je stopil z novim letom v veljavo. Radovednost je povzročila precej gneče okrog tega seznama, v katerem so bili vpisani podatki, ki jih je predložil davkoplačevalec. Davčni urad bo podatke šele prekontroliral.

Nov doktor sv. pisma

V Rimu je pred par dnevi napravil doktorski izpit iz sv. pisma duhovnik gorške nadškofije dr. Olindo Štefan Virgulin. Novi doktor je doma iz Corone v Furlaniji. Bogoslovne študije je dokončal v Rimu, kjer je iz ljubezni do vzhodnih kristjanov sprejel staroslovnski vzhodni obred in dobil ime Štefan. Nekaj let je bil gojenec papeškega ruskega zavoda, kjer se je zelo dobro naučil ruskega jezika. Vzhodna kongregacija ga je zadnja leta uporabljala v dušnem pastirstvu za ruske begunce po raznih taboriščih v Italiji. Sedaj je pa srečno dokončal težke svetopisemske nauke na bibličnem zavodu v Rimu. Novemu doktorju čestitamo!

Dve materi

V petek 16. dec. zjutraj je umrla mati tolminskega g. kaplana Antona Štrancarja, ki je sedaj v vojaški službi na otoku Visu. Isti dan zvečer je umrla tudi mati planinskega župnika g. Jožeta Petriča. Obe sta umrli na Planini. Pogreba se je udeležilo nad 15 duhovnikov. Ganljiv prizor: dve materi dveh duhovnikov istočasno na mrtvaškem odru v isti cerkvi. G. Petrič je maševal za svojo mater, vipavski dekan pa za Štrancarjevo, kateri ni mogel priti iz daljnje Visa. G. dekan je lepo govoril obema pokojnicama in ju stavil za vzgled materam in ljudstvu. Da bi dve materi dveh duhovnikov istega dne umrli in bili skupno pokopani, je redek dogodek. Udeležba pri pogrebu je bila ogromna. Naj blagi materi počivata v božjem miru!

Božičnica v Gorici

V četrtek pred božičem so gorški otroci imeli lep praznik. V dvorani Mar. družbe na Placuti jim je Dobrečno društvo priredilo lepo božičnico. Otroci iz šol doma so igrali pristočno igrice »Govoreče lutke«, ki jo je režiser priredil na božične molitve. Igrica je izredno ugajala in so

ZANKE UGANKE

UREDNIK DOMEN

31

RESITVE UGANK IZ ŠTEV. 45

1. E, 2. no, 3. de, 4. vo, 5. le, 6. bom, 7. lju, 8. bil. = *Eno devo le bom ljubil.*

32

Številka so krita v besedah: *pet in desvetdeset.*

33

Jelka, tlaka, tožba, breza, sodba, trava, vesna, sredi, škuka, marka, krava, sluga, Visla, bofra, brana, sivka, sliva = *Laže, da se ura ustavi.*

34

Črke jemlješ zgoraj od leve proti desni in spodaj od desne proti levi. Dobiš: *Dobra mladina, srečna domovina.*

35

KRIŽ
(Domen.)

a a

a a

a b

b d d e e e i i

l l n n n n r r

r r

t t

v v

Navzdol in počez iste besede: 1. moško krstno ime, 2. žensko krstno ime.

prisotni izrazili željo, naj bi se še ponovila v kaki večji dvorani za širše občinstvo, saj so v četrtek prišli le otroci in nekaj učiteljev ter staršev. — Po igrici je bilo obdarovanje otrok, ki so vsi dobili kaj, vsaj pomarančo, če niso dobili božičnega paketa. Najpotrebnejši otroci so poleg tega dobili še posebno darilo v obleki, ki jim bo zelo prav prišla v zimskem mrazu.

Ob tej priliki se gorško Dobročno društvo iskreno zahvaljuje vsem onim dobrotnikom, ki so za obdarovanje otrok kaj prispevali. Zavedajmo se vsi, da je skrb za revne otroke naših šol naša skupna narodna in krščanska zadeva. Zato se tem bolj čudimo, da so še vedno v Gorici ljudje gluhi za take pozive, čeprav bi lahko pomagali.

Odgovorni urednik: **Stanko Stanič**

Tiska tiskarna Budin v Gorici

36 BESEDNA UGANKA (Domen.)

..halo sestaven del sten. urc.
..tnar obdelovatelj določ. zemljišča.
..gred del let. časa.
..lent star jud. denar,
..ruza žitarica,
...nik jed.
..vera greh,
..vica bolezen,
..saga malha beraška,
..roka dejanje pred poroko,
..nilo krstno ime,
..lice pribor (jedilni),
..kota božja šiba,
...eda cvetlica,
..žava globoka ravnina,
..pata obutev.

Zaporedne črke, ki jih nadomešča jo pike, ti povedo pregovor.

37 ZLOGOVNICA (M. Šavli).

Beseda prva moško je ime, navadna ni, a slišal si jo že. V besedi drugi pa dobiš moža, ki z brati v tužni Istri je doma. Iz dveh beseda ena ti pove ime poeta, ki ga vsi časté!

38 DOMINE (Grušenjka).

ARNE PRAZ NUJE
NIKD VRAG

ZAHVALA

Ob smrti svoje drage žene

LINE

se iskreno zahvaljujem domačemu g. župniku, pevskega zboru in vsem, ki so z menoj sočustvovali ob bridki izgubi.

Pevma 2. jan. 1950

IVAN PERAT

DAROV

Za Slov. dobr. društvo v Gorici

Mesto cvetja na grob uboge Marjanke učiteljice gorških osn. šol L. 2000.

Iskrena hvala!

Novice

Goriški občinski svet

Kako je vprašanje »prostege pasu« za Gorico življenjske važnosti, izpričuje najbolj velika vnema, ki mu ga posveča goriški občinski svet. V tednu pred božičem je imel, kakor smo že poročali, dve seji, na katerih je dr. Poterzio obširno poročal o nastanku in počasnem uveljavljanju »prostege pasu«. Zadnji teden pred novim letom sta bili 28. in 29. dec. zopet dve občinski seji izpolnjeni z razpravljanjem o tem perečem problemu. Občinskemu svetu v čast moramo povedati, da so v teh sejah številni svetniki obširno in stvarno pretresali zadevo. Seja od 28. dec. je bila po prilično triurni resni razpravi preložena na drugi dan, ko je

trajala pa preko polnoči. Vloženih je bilo več predlogov in resolucij. Po vsestranskem pretresu raznih stališč in gledanj so občinski svetniki 29. dec. pozno v noč sprejeli skoro enoglasno nekoliko izpopolnjeni predlog občinskega odbora, po katerem ostane vodstvo »proste cone« v rokah sedanje uprave, ki jo ima Trgovska obrtna zbornica s sodelovanjem zastopnikov občinskega sveta. Ustanovi se tudi komisija iz zastopnikov vseh političnih struj, ki bo skrbela za razvoj »proste cone«.

Popravila strojev iz Slovenije

Na podlagi dogovora, ki je bil lansko leto sklenjen med gorško pokrajino in Slovenijo so pripeljali preko Št. Petra v Gorico pred ne-

viti tudi to nerodnost, če je sploh bila nerodnost.

Ko se je Dominik vrnil domov, sta se ujec in mati takoj spravila nadenj.

Začela sta mu dopovedovati, naj se nikar ne ozira na druge; naj delajo, kar jim je pač všeč! Blaznež dela po svoje, kdor je moder pa vsako stvar trezno presodi in mirno čaka...

Nazadnje je pripomnil ujec, da bosta že poskrbela, da se v svoji nerazsodni ljubezni do domovine ne bo kam zaletel, kakor sta bila prejščiča, da ga ni zavedlo ono neupamtno versko navdušenje.

»Ne govorite takih bogokletnih besed!« mu Dominik seže v besedo. »Hvala Bogu, da mi da vsaj Lolita mir, ki bi edina bila nekoliko upravičena, da mi brani iti v vojsko. Vi pa nimate nikakšne pravice!... Ko bi vedeli, kakšno je ljudstvo, ko bi videli njegovo vero, moč in pokorščino, bi drugače govorili!... Vsa dežela je do mozga presunjena, vi pa hočete, naj jaz ostanem izven tega

gorečega navdušenja in naj se umaknem svoji dolžnosti!«

»Kaj sem rekel kaj takega? Ko boš zadosti star, boš že šel; sedaj pa si še mlad!«

»Strašno, teh leto dni!«

»Leto dni je leto dni!... V dvanajstih mesecih bo že zdavnaj vojna minila!«

»Prej pa bo na bojnem polju padlo sto in sto tisoč mož!« vzklikne Dominik in povzdigne roke.

»Seveda, seveda!« togotno odvrne ujec. »Toda ti boš ostal živ, zahvaliti pa se boš moral edinole nama... Zopet si začel uganjati take neumnosti kakor lansko zimo z onim župnikom Firminom! Če ne bi bila midva tedaj posegla vmes, te danes ne bi bilo tukaj, in namesto da bi bil poročen z našo prelesto Lolito, bi vzdihoval in hiral v ne vem kakšnem semeniskem zidovju! In če te ne bi bila sedaj zopet zadržala, bi se bil ponudil za dobrovoljca in pomnožil število tepcev, ker si še zmocrom tak telenban, kakor si bil...

Ko bi ti vedel, kako nesmiselno govoriš!... Da je vsa dežela presunjena do mozga in da se povsod oglašajo dobrovoljci!... Kje pa vidiš katerega? Morda meniš one kričarje in razgrajace, ki se repenčijo in derejo po cestah! Kako pa, ti so tebi najbolj pri srcu! Drugih pa ne vidiš, ki lepo mirno in pametno molčijo in si mislijo svoje! Teh ne maraš ne videti ne slišati, ker so v tvojih očeh zlobne propalice! Toda vedi, da bodo prav te propalice danes ali jutri zagospodarile na svetu, kjer bo vojna izpraznila marsikatero čedno službico!«

V Dominiku je vse drhtelo in kipele in neprenehoma je silil ujec v besedo. Ta pa se ni dal ustaviti; njegove besede so bile ukazujoče, tu in tam celo zaničljive in marsikatera je zadela nečaka kakor zausnica.

»Kaj bi se toliko postavljaj in si ne vem kaj domišljaj!« mu je dopovedoval ujec. »Prvič si že moral odnehati, pa boš moral tudi drugič! In konec komedije! Kar navadi se, da

si ne boš domišljaj, da imaš kdaj prav! To si kar izbij iz glave in si enkrat za vselej zapomni, da je najbolje, če lepo molčiš in naju poslušajš. Poglej, preteklo zimo sva se samo zavoljo tebe spravila na ono smešno potovanje, ki naju ni stalo nič manj kot petdeset tisoč frankov! Petdeset tisoč je šlo edino za to, da sva te zadržala pred semeniščem!... Menim, da ti bo to dovolj, ako imaš le količkaj pameti! Čas je res, da se spametuješ, zakaj mati in jaz sva že vsega sita; star si tudi že zadosti in midva nisva prav nič razpoložena, da bi venomer popravljala tvoje neumnosti!«

Ujec, ki mu ni bilo za drugo kot za denar in za telesno uživanje, ni izbiral besedi, ki so neusmiljeno padle po Dominiku.

Mlademu možu je za hip zaplala kri, da bi se vzdignil in uprl, potem pa mu je glava omahnila na prsi... Bil je premagan... Spomin na vzviseni poklic, kateremu se ni bil odzval, ga je strl s prvim udarcem...

Dasi ujec ni mogel niti videti, vendar je moral — čeprav nerad — priznati, da govori resnico... Nima pravice, da bi se postavljaj... Ne ostaja mu drugega kot da se poniža, poniža in mirno molči!... Ali je to že začetek kazni in pokore, o kateri mu je na dnu duše kdaj pa kdaj govoril neki oddaljen glas, naj se nanjo pripravi?...

»Mislim, da ti bo za sedaj dosti!« konča ujec pogovor, kot bi mlademu možu na obrazu čital boj, ki se je vršil v njegovi duši. »Ne misli več na takšne bedastoče, ki bi te lahko strahovito stale, in prepusti se naji nemu vodstvu!«

»Saj sem se v enem letu še preveč na to navadil!« vzdihne Dominik.

»To je zate tudi najbolje in edino pametno! Kaj pa hočeš? K vojakom te ne kliče dolžnost, k ženi pa!«

»Ali res, Lolita?«

»Mislim da!... Uh, kako nesposobna je vojna!«

Po teh besedah so se razšli.

(Nadaljevanje)